

Tevékenységi tervek

Tervezett projektek a tevékenységekbe integrált tanuláshoz

A projekt címe: „Készülődés a télre...”

A projekt megvalósulásának tervezett ideje: 2022.11.14.- 11.18.

A projekt tervezett indító élménye: Beszélgetőkör és az évszakok jellemzőinek ismétlése

A projekt várható lezáró élménye: Kirándulás- Hová bújt az ősz?

A projekt megvalósítása során kiemelt céljaink:

- pozitív érzelmi viszony kialakítása a természet iránt, az óvoda környezetének alapos megismerése és bejárása
- A természetes gyermeki kíváncsiság felkeltése és kielégítése a sokoldalú tapasztalatszerzéssel.
- A kognitív képességek erősítése az idő múlása és a környezeti változások összefüggésének tükrében

A projekt során megvalósítandó feladataink: a gyermekek ismereteinek elmélyítése és bővítése a természet körforgása és ennek hatásának tekintetében, közös gondolkodásra ösztönzés és megfigyelés.

A projekt során kiemelten fejleszthető képességek pl: Belső képalkotás- és fantázia, kognitív képességek, összefüggéskeresés, logikai műveletek fejlesztése összehasonlítással (azonosságok és különbségek, relációk), szimmetria, szándékos figyelem, nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, helyes eszközhasználat és ceruzafogás, finommotorika, hallásfejlesztés, szerialitás, szociális kompetenciák, kommunikáció (verbális, non verbális), szókincsbővítés, téri és síkbeli tájékozódás, ismeretek bővítése, együttműködés, pozitív érzelmi azonosulás, rövidtávú és hosszútávú memória, időrendi sorrend...

<p>Munka jellegű tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • önellátás, önkiszolgálás, önálló öltözködés • segítség tekintetében: -kérés, -elfogadás, -nyújtás, megtapasztalása/megtapasztaltatása • csoport rendjének fenntartása, pakolás • tevékenységekhez szükséges átrendezésekben való részvétel • pihenéskor az ágyak szét-, és összerendezése • ágyneműk önálló fel-, és lehúzása • naposi feladatok • a tornaterem eszközeinek és használt játékoknak az elpakolása • őszi dekoráció közös elkészítése az öltözőbe • gesztenye amőba készítése (kétféle szín) 	
---	---	--

<p>Játék</p> <p>Játék feltételeinek biztosítása</p> <ul style="list-style-type: none"> • (ötletek a játék tevékenység megsegítéséhez, kiegészítő eszközök készítése) 	<ul style="list-style-type: none"> • szabad levegőn tartózkodás és játék - időjárás függvényében • szabad játék feltételeinek, zavartalanságának biztosítása • a gyermekek önálló ötleteinek segítése, kreativitásuk támogatása, az adódó helyzetek maximális kihasználása • az „agresszív” és/vagy „romboló” tevékenységek helyes irányba fordítása a játék sokszínűségét felhasználva, s egyúttal más alternatívák felajánlása, melyből a gyermek választhat • a gyermekek játszó-csoportokba segítése • találós kérdések (népmesével kapcsolatos személyek, foglalkozások, helyek...) 	
---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Társasjátékok (Memory, Camelot, Túl az Óperencián, Találd ki...) • Robot játék (testséma és téri irányok): négyzetrácsos mezőn téli termékek megszerzése • „Ez nem egy..., hanem egy...” (különbéle tárgyak eszközök más célra való felhasználása a kreativitás fejlesztéséért) • Szólánc (emlékezet, figyelem) • „Mi változott meg rajta?” 	
--	---	--

<p>Külső világ tevékeny megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alapvető környezet és természetvédelmi ismeretek • matematikai tapasztalatok, matematikai játékok 	<ul style="list-style-type: none"> • Beszélgetőkör: <ul style="list-style-type: none"> - Évszakok jellemzőinek ismételése - Kinek, mi a kedvenc évszakja és miért? - Ki, melyik évszakban született? • Időjárás és az öltözködés kapcsolata (öltözékekből halmazok képzése és összehasonlítása különféle szempontok szerint: évszakok, vastagabb-vékonyabb, több-kevesebb...) <div data-bbox="847 1167 1198 1536" data-label="Image"> </div> <ul style="list-style-type: none"> • Miért hullanak a falevelek? Raktározás, lombhullatás, kéregnövesztés, elbújás... • Hogyan készülnek az állatok a télre? <ul style="list-style-type: none"> - téli álmot alvó állatok¹ - költöző és teelő madarak² 	
---	--	--

- Kirándulás az erdőben (őszi jellegek felfedezése, kincsgyűjtés)

Verselés, mesélés

- anyanyelvi játékok
- beszélgető kör
- drámajátékok

- Szólások, közmondások³
- Találós kérdések⁴
- Feleselő (Beszédészlelést fejlesztő foglalkozás)
- Versek⁵:
 - Móra Ferenc: A cinege cipője
 - Zelk Zoltán: Téli fák

- Mesék⁶:
 - Csukás István: Sün Balázs
 - Tordon Ákos: Egyszem cinege erdei élete
 - Fésűs Éva: A bukfencező mókus
 - Csukás István: Pom pom meséi- Szegény Gombóc Artúr

**Rajzolás,
festés,
mintázás,
kézimunka**

- A színes, képes füzetek felhasználása, vágás gyakorlása és ragasztással kompozíció készítés
- őszi fa készítése papírzacskóból nyírással, ragasztással, sodrással

- közös erdő kompozíció száraz falevelekből és levélnyomat készítése
- gomba készítése ragasztással és festéssel tojástartóból és faágakból

<p style="text-align: center;">Mozgás</p> <ul style="list-style-type: none"> • a mindennapos testmozgás játécai, feladatai 	<ul style="list-style-type: none"> • Játékos, mindennapos testmozgás az udvaron • Bemelegítés futás-, és járásgyakorlatokkal • „Erdei akadálypálya” az őszi termések begyűjtéséért (egyensúly, kúszás, szem-kéz-láb koordináció, mozgáskotta...stb) <div data-bbox="842 517 1203 857" style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> • Gesztenye terelő verseny bottal, bolyák között • Általuk választott játék (fogó, kidobós, kacsaliba...stb. Általában a kidobós egyik variációját választják) • Levezető séta légyzógyakorlattal • Szoborjáték az öltözőhöz menet 	
---	--	--

<p>Ének-zene, énekes játék, gyermektánc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvenc őszi dal választása és eléneklése dallambújtatással, halk-hangos váltakozással • Hej, a sályi piacon (új): alma után a többi őszi gyümölcs és termés behelyettesítésével • A kállói szőlőbe (körjáték) • Mondókák: <ul style="list-style-type: none"> - Hüvelykujjam almafa - Esik eső, csepereg - November, ber ber ber • Zenehallgatás: <ul style="list-style-type: none"> - Csillaghúr Együttes: Őszi dal (https://egyszervolt.hu/dal/oszi-dal.html) 	
--	--	--

MELLÉKLET:

I. Az erdei állatok felkészülése a télre

Az erdőben minden állat valamilyen módon készül a télre.

1. A rovarok, bogarak rejtekhelyeket keresnek maguknak fakéreg, avar alatt, talaj repedéseiben, ahonnan tavaszig elő sem bújnak.
2. A hangyák lezárják a bolyba vezető lejáratokat és a boly mélyében, egymáshoz bújva töltik a telet.
3. A madarak egy része a hideg beállta előtt melegebb helyre költözik. Az itthon telelők egy része (pl. harkály, cinege, zöldike, csuszka, királyka) közelebb húzódik a lakott területekhez, emberekhez, ahol több eleséget találhatnak maguknak.
4. Vannak, akik, mint a mókus, ősszel külön fészekbe hordja a gyűjtött diót, mogyorót, gombát, amit előtte a fák ágaira felkötözött, hogy kiszáradjon és csak így teszi be az „éléskamrájába”.
5. A medve, borz, sün a bőre alá gyűjti téli szükségletét. Az őszi hónapokban nagyon sokat esznek, és jól meghíznak. Ebből a bőr alatt elraktározott zsírkészletből táplálkoznak a télen. Azonban, hogy minél kevesebb táplálékra legyen szükségük, keveset mozognak vagy átalusszák az egész telet. (A bőr alatti zsírréteg azonban nemcsak táplálékul szolgál a számukra, hanem melengeti is őket, védi a hidegtől.) A téli álom idejére több állat is csoportokban „vackolódik” be egy-egy helyre és összebújva egymást is melengetik.
6. A szorgos sün odút ás magának, vagy lombból készít fészket. A lustább, elhagyott nyúlüregbe költözik.
7. A nyulak, őzek, rókák vastag téli bundát növesztenek a hideg ellen és vannak olyan állatok is, akik színt váltanak, hogy a fehér hóban jobban el tudjanak rejtőzködni.
8. A hangyák lezárják a földfelszínére kivezető járatokat és minél mélyebben összebújva melegítik egymást
9. A katicák és a méhek is a kaptárban egymást melengetve vészelik át a telet.
10. A tücskök is bezárják a tücsöklyuk tetejét és tavaszig álomba merülnek.
11. Egyes rovarok fakéreg vagy a föld repedéseibe, avar alá bújva „hibernálnak”, megmerevednek, mintha szoborrá változtak volna. Ami azt jelenti, hogy nem növekednek, nem mozognak. Átmenetileg leáll minden életfunkciójuk és tavasszal újult erővel élik tovább rovaréletüket. Más rovarok képesek fagyálló folyadékot előállítani. Ez képessé teszi őket

arra, hogy átvészelhessék azokat a napokat, amikor fagypont alattivá válik a hőmérséklet, és vannak olyan fajták is, akik, mint a madarak melegebb helyre vándorolnak.

12. A csigák ősszel beássák magukat az avarba, és házukat erős mészkupakkal lezárják. Hat hónapig mélyálomban vannak, aztán tavasszal újra előbújnak.
13. A mezőn élő egerek, pockok megtöltik raktáraikat a nyár folyamán gyűjtött magokkal. Nem alszanak téli álmat, és ha nagy a hideg vagy fogytán az élelmük, akkor pajták, házak alatt vájnak lyukat maguknak, hogy éjszakánként onnan lopkodhassanak maguknak gabonát.

II. Költöző és telelő madarak

A mezőkön azonban nemcsak az „apró népek” élnek, hanem madarak Élőhelye a barázdabillegetőnek, mezei pacsirtának, seregélynek, a fácánnak, túzoknak és a ragadozó madarak egy részének: egerészölyv, vércse, sólyom.

A pacsirták és a seregélyek „félköltöző” madarak, de enyhébb teleken előfordul, hogy itthon maradnak.

Az itthon telelő fajok a hideg beálltával gyakran látogatják a vadetetőket, táplálék után kutatva és a melegebbre költöző madarak helyére megérkeznek a nálunk „telelők”: fenyőpinty, sövőtő, csonttollú és a vetési varjú, melynek károgásától lesz hangos a mező.

III. Szólások és közmondások

1. Diót törne a homlokán, úgy szereti.
Egyáltalán nem szereti. Gúnyos kifejezés két ember viszonyának.
2. Egy dió hasznos, a másik ártalmas, a harmadik pedig méreg.
Fontos a mértékletesség. Semmit nem kell túlzásba vinni, a dióevést sem.
3. Kemény dió.
Nehéz ügyre vagy makacs emberre használják.
4. Kemény dióba harapott.
Nehéz feladatra vállalkozott.

5. Már akkor diót dobálnak a csontjaimra.
Nagyon távoli időre utalnak ezzel, amikor az illető már nem is él.
6. Nem ér egy férges diót sem.
Főleg tárgyra mondják, ami már semmit sem ér.
7. Törd meg a diót, ha a belét meg akarod enni.
Mindenért meg kell dolgozni. Ne sajnáld a fáradságot, ha eredményt akarsz elérni.
8. Üres dió, üres pohár, ha eltörik, sem nagy kár.
Nem történt semmi baj. Vigasztalásul mondják arra, hogy ha valami baj történik a háztartásban.
9. Annyi esze sincs, amennyi belefér egy dióhéjba.
Lenézően és sajnálkozva állapítják meg a buta emberekről.
10. Diófa alatt esküdtek.
Hivatalos papír nélkül élnek együtt.
11. Övé mind a diófáig.
Azt hiszi, hogy övé minden. A magabiztos, önhitt, kevély emberekre mondják gúnyosan.
12. Mással kapartatja ki a gesztenyét.
Ravaszul ráveszi a másik embert, hogy helyette végezze el a nehéz feladatot.
13. Makkból lesz a tölgy.
Jelentéktelen dologból is nagydolog lehet.
14. Nem tudom, hogy hol süti a makkot.
Nem lehet tudni, hogy az illető kivel és hol szövetkezik.
15. Olyan egészséges, mint a makk.
Kicsattan az egészségtől.
16. Van itt mind őszi, mind tavaszi.
Nem kell az illetőt féltetni, mert nem szegény. Régen nem kellett féltetni azt, aki őszi és tavaszi gabonát egyaránt vetett, mert volt egész évben élelme.

17. Búsul, mint akinek a szőlőjét megcsípte a dér.
Nagyon szomorú.
18. Eladta a szőlőt, sajtót vett az árán.
Nincs egy csöpp esze sem. Ha egy gazdának nem volt már szőlője, akkor a présre sem volt szüksége. Ezért az ostoba emberekre mondták elítélésüképpen.
19. Érett szőlő éretlennel megy ez csöbörbe.
Nem lehet szétválogatni.
20. Lesz még szőlő lágy kenyér.
Lesz még jobb világ. Biztatásként mondják.
21. Olyan, mint a megszedett szőlő.
Kopár. Az elhagyatott, magányos embereket jellemzik így.
22. Savanyú a szőlő.
Lekicsinyel valamit, amit szeretne megkapni, de nem sikerül.
23. Szomorú, mint a megszedett szőlőben az elhagyott kunyhó.
Szomorú látvány. Akkor mondták, amikor egy háznak már az utolsó lakója is kihalt.
24. Szőlőben is terem arany.
A jól művelt szőlő jó megélhetést nyújt.
25. Szőlőnek a kapa a bikája.
A szőlőt kapálni kell, akkor ad jó termést.
26. Egy rohadt szőlőszem egész gerezdet megveszt.
Egy rohadt szőlőszem meg tudja rohasztani a többi egészségeset is. Ha bekerül valahova egy rossz ember, annak bomlasztó hatása lehet.
27. Akkor szüret!
Akkor minden rendben - tréfás felkiáltás.

28. Jókor jössz, elkölt a szüret.

Már befejeztük a munkát. Tréfásan mondják, ha valaki a munka végére érkezik meg.

29. Szűk szüret, szűk aratás, egész ház bomlás.

Ha sem az aratás, se a szüret nem jól sikerült, akkor nem volt mit ennie a családnak. Akkor mondják, amikor több oldalon is éri anyagi veszteség a családot.

30. Galagonya nem teremhet rózsát.

Mindenki csak azt tudja nyújtani, amit természete megenged. A lusta embertől nem lehet elvárni, hogy szorgalmas legyen.

31. Máskor a galagonyán is kapna, most csak turkál benne.

Rosszalló kifejezés: szegény ember, mégis válogatós.

32. Ha mandulát akarsz enni, törd fel a tokját.

Ha jól akarsz lakni, akkor tenni is kell érte. Tanács: ahhoz, hogy élvezzük is az életet, előtte dolgozni is kell.

33. A tök is este virágzik.

A tök este nyitja ki a virágait. Azokra a nőkre értik, akik csak estére öltöznek fel szépen, napközben elhanyagolt a ruházatuk.

IV. Találós kérdések

1. Varázsbotja nincsen neki,
de a tájat eltünteti.
Mikor „leszáll”, azt sem tudod,
merre van a pisze orrod.
(köd)
2. Nincsen kezem, nincsen fejem,
Csak palástom, s hosszú nyelem.
Napsütésben itthon hálok,
de ha esik, utcán járok.
(esernyő)

3. Négy valaki lakik
vakolatlan házban,
ajtó, ablak nélkül
való palotában.
(dió)
4. Esik eső csepereg,
Sárga levél lepereg.
A nap is már rövidebb,
melyik évszak lehetek?
(ősz)
5. Se oldala, se fenéke, mégis megáll
a víz benne. Mi az?
(felhő)
6. Melyik tőknek nincs indája?
(csütörtöknek)
7. Minden nap süt, még sem eszik süteményt, mi az?
(Nap)
8. Kötelkedik fűvel-fával,
Játszik mások kalapjával,
lovagol az ember hátán,
soha nem áll saját lábán.
(szél)
9. Éppen olyan, mint egy kefe, mégsem fészülködhetsz vele.
(Süni)
10. Erdő, mező a hazája, hol ételét feltalálja;
de ha éhség sanyargatja, a falut is felkutatja.
Belopózik az udvarba, libát, tyúkot öldös sorba,
szereti a sajtot, mézet, s rákot fog, ha hozzáférhet.
Lombos, hosszú farka vagyon,
ravasz állat, ravasz nagyon.
(Róka)
11. Ágról ágra, fákról fára fürgén, vígan szökkenek,
Ám legvígabb akkor vagyok, hogyha diót törhetek.
Szeretem a mogyorót is, a rügyet is megeszem!
Találjátok ki, gyerekek, hogy mi lehet a nevem!
(Mókus)

12. Barlang mélye az én hazám, itt élem világom,
Télen alszom, nyáron meg a kerekerdőt járom.
Azt se bánám, ha az erdő csupa mézzé válna!
Bár nem tudom, hogy akkor majd hol terem a málna?
(Medve)
13. Fúr-farag, de mégsem ács
kopog, mint a kalapács.
Fák orvosa, doktora,
erdőben az otthona.
(Fakopács)
14. Festék és ecset nélkül jött
És átfestette az összes levelet.
(Ősz)

V. Versek

Móra Ferenc: A cinege cipője

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,
nagy bánata van a
cinegemadárnak.

Szeretne elmenni,
ő is útra kelni.
De cipőt az árva
sehol se tud venni.

Kapkod fűhöz-fához,
szalad a vargához,
fűzfahegyen lakó
Varjú Varga Pálhoz.

Azt mondja a varga,
nem ér ő most arra,
mert ő most a csizmát
nagy uraknak varrja.

Darunak, gólyának,
a bölömbikának,

kár, kár, kár, nem ilyen
akárki fiának!

Daru is, gólya is,
a bölömbika is,
útra kelt azóta
a búbos banka is.

Csak a cinegének
szomorú az ének:
nincsen cipőcskéje
máig se szegénynek.

Keresi, kutatja,
repül gallyrul gallyra:
"Kis cipőt, kis cipőt!" -
egyre csak azt hajtja.

Zelk Zoltán: Téli fák

Nem fáztok, ti téli fák,
Mikor meztelen az ág?
Eldobtátok a nyári zöld
S az őszi aranyruhát.

Ejnye, ejnye, téli fák,
Ez aztán a furcsaság:
Hideg télben levetkőztök,
Nyáron viseltek ruhát!

VI. Mesék

Csukás István: Sün Balázs

Erdőszélen, erdőszéli
tölgy tövében volt egy ház.
Abban lakott hét süntestvér:
Sün Aladár,

Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Sün Demeter,
Sün Tihamér
s a legkisebb:
Sün Balázs.

Hogyha jól bevacsoráztak
Szűk lett nekik az a ház,
S előfordult ilyenkor,
Hogy kívül rekedt Sün Balázs.

Furakodott, nyomakodott
Morgott, perelt dühöngve
Semmit se ért, mit tehetett,
Lefeküdt a küszöbre

Telt az idő, múlt az idő
Éjre éj és napra nap
Egyre többször fordult elő,
hogy a házból a legkisebb kimaradt.

„Ebből elég! Torkig vagyok!”
kiáltott fel Sün Balázs
„Sokan vagyunk,
s kicsi nekünk ez a ház”.

„Éppen ezért én elmegyek
Szerbusz néktek hat testvér
Sün Aladár,
Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Demeter és Tihamér!”

Miután így elbúcsúzott
Fogta magát, elindult
Lába nyomán
Porzott a vén gyalogút.

Így baktatott, így poroszkált
Szomszéd tölgyig meg sem állt
Ottan aztán sürgött, forgott,
Árkot ásott, falat emelt,

Tetőt ácsolt, ajtót szegelt,
És mire a nap leszállt,
Épített egy kalyibát.

„Így ni! - mondta - most már végre kényelmesen alhatok!
Nem tolnak ki
a küszöbre a nagyok!”

Falevélből ágyat vetett
Kényelmeset,
belé feküdt s hortyogott
hogyan csörögtek
s remegtek az ablakok.

Éjfél tájban vihar támadt
Hajlítgatta a vén fákat
Fújt a szél nagy zajjal ám
S arra ébredt, hogy zörögnek
A kalyiba ajtaján.

„Ki az? - szólt ki fogvacogva -
Ki kopogtat éjnek idején?”
„Mi vagyunk az - szóltak kintről
Mi vagyunk a hat testvér
Sün Aladár,
Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Demeter és Tihamér!”

„Elvitte a szél a házunk,
engedjél be,
ázunk-fázunk idekinn,
csurom víz a kabát rajtunk
és az ing!”

„Jól van, jól van
- szólt Sün Balázs -
Jövök már!”
S fordult a kulcs, nyílt a zár.

Betódultak mind a hatan
Tele lett a kalyiba
Kérdezte is Sün Tihamér:
„Mondd csak testvér,

nincs csak ez az egy szoba?"

Lefeküdtek, elaludtak
S arra ébredt Sün Balázs:
Újra kicsi lett a ház!
Mert az éjjel ide-oda lökődve
Kiszorult a küszöbre.

„Ejnye! - mondta fejkavarva -
Mit tehetnék? Megnövök!
S akkor talán nem lesz ágyam,
Nem lesz párnám a küszöb!”

Tordon Ákos: Egyszem cinege erdei élete

- Én is úgy keltem ki a cinegetojásból, akár a többi cinegefióka - mesélte a cinege. - Úgy csipogtam, úgy tátogattam kicsi csőrömet, akár a többiek. Velük együtt növekedtem, velük tanultam meg repülni, hanem egyben mégis különböztem a többi cinegétől: nem akartam elhagyni az erdőt, s mikor azok mind a kertek, házak, emberek közelében kerestek szállást maguknak télvíz idejére, én ott maradtam szép hazámban, a rengeteg nagy erdőben.

Tavasszal bújtam ki a cinegetojásból, amikor zöldült a világ, csak a vidám és zöld nyarat ismertem, s azt hittem, örökké tart! Az ősztől nem ijedtem meg, a színpompás tarka erdő a zöld erdőnél kis jobban tetszett nekem, hanem amikor eleredt a levéleső, s hullott a fákról, bokorról, bizony összeszorult a szívem.

Az éppen megült faágról a földet beborító levélszőnyegre néztem, amikor váratlanul egy igyekvő csigabigát pillantottam meg.

- Hová visz téged a nagy igyekezet, Csigabiga?

- Ide-ide, a fa tövébe... - felelte a Csigabia.

- Milyen jó, hogy éppen ennek a fának az ágán ülök, most elbeszélgethetünk kedvünkre egymással! - örültem meg a Csigabiga válaszána.

- Szó sem lehet róla! - szólt a Csigabiga nagy komolyan. - Bebújok a csigaházba, csigaházam betakarja az avar, a hullott levelek szőnyege, s én alszom a jó melegben, csak tavasszal bújok újra elő! - S azzal már ott se volt, azaz mégis ott volt, csak nem láthattam többé, mert mélyen elrejtézet a levelek alatt.

- Jó álmokat! - kiáltottam mérgesen, és elröppentem. Barátomat, a kis mókust kerestem fel. Álmosan ült a fészében, és lompos farkával vigyázva takarta roskadásig elemózsiával telt kamrácskája ajtaját.

- Ilyenkor, téli álom előtt már nem szívesen fogadok vendégeket...még legjobb barátaimat sem...- mondta barátságtalanul, és nagyot ásított.

- Bocsáss meg, kedves Mókus - válaszoltam udvariasan-, nem tudtam, hogy a mókusok ilyen tájt aludni készülnek...- és odébbálltam.

Erdő fölött szálltam, mező fölött szálltam. Az egek pásztorai, a szelek, fellegnyájukat terelgették az égen...és lenn, a mezőségen éppen akkor iparkodott haza a Mezei Egérke.

- Hová-hová, Mezei Egér? - szólítottam meg. A Mezei Egérke előbb megijedt és elbújt, de amikor meghallotta, hogy én, Kiscinege szoltam hozzá, előbújt hirtelen rejtekéből, és így felelt:

- Hazamegyek a házamba, föld alatti lakásomba...Jobb odabent, mint idekint...Nézz csak fel az égre, látod-e a sok felhőt, azok hozzák az esőt! - s már ott se volt.

Eszembe jutottak a fürge gyíkok, békák, a hallgatag erdei siklók, vajon hová tűntek? Bizony ők is átalusszák a telet, ki kövek alján, ki öreg fák odvában, sötét üregében, ahol helyet talál. A Hörcsög is, mintha drága prémbundáját féltené az esős és zimankós időjárás viszontagságaitól, föld alatti termeiben, begyűjtött gabonájából eszegetve szundikálja át a telet. Maga a Borz sem sétál kinn a nyirkos, nedves időben, hanem száraz és tiszta lakásában, a Borz-várban éldegél.

De én ágról ágra szállva még vígan éltem. Már kinőtt meleg téli tollruhácskám, megvédett a hideg szél ellen. Amikor eleredt az eső, így énekeltem:

Ess, eső, ess...engem ne keress...!

De az eső mégis rám talált, én meg egy csapzott bundás Nyuszira akadtam. Meg is dorgáltam nyomban:

- Ilyenkor minden rendes Nyuszi a Nyuszi-házban alszik!

- Micsoda?! - szökkent talpra a tapsifüles Nyuszi. - Hogy költheted ilyen henye hírét a Nyúl-nemzetségnek?

- Hogyan? Ti nem alusztok téli álomot? - csodálkoztam. Bizony a Nyuszi válasza sem méltatott, hanem megvetően odébb iramodott. Később az Őzike magyarázta meg nekem, hogy a Nyuszi, mióta világ a világ, esőben, szélben, hóban, fagyban a szabadban marad, s újonnan nőtt meleg téli bundájában dacol a hideggel.

Őzike lett ekkor az én jó barátom, ő mesélte el azt is, hogy a Medvék is barlangjaikba húzódtak, és hosszú téli álomra hajtották medvefejüket. Fagyos szél zörgette az ágot, napról napra nőtt a hideg, aztán egyszerre csak fehér lett a világ. Olyan fehér, amilyenek előtte sohasem láttam.

- Mi ez a nagy fehérség? - kérdeztem Őzikét, aki annyival okosabb volt nálam.

- Ez a hó ...-felelte. - Alvó erdők, alvó mezők takarója...

- Szépnek szép... - ismertem el - csak éppen elfedi előlem az ebédemet, nem látom az apró magvakat, szemeket...s bizony nekem már nagyon üres a begyem!

Harmadnapra még üresebb lett. S hiába kértem a fától, erdőtől, mezőtől tanácsot: mitévő legyek, aludtak mind, s én ott álltam a nagy télben, tanácstalan. Bántam-szántam, miért is nem hallgattam cinegetestvéreim tanácsára, miért maradtam künn az erdőn? Aztán gondoltam egy nagyot, s utánuk repültem. Meg is találtam őket, s velük együtt átvészelttem a telet. Azóta is mindig a házak közelébe költözöm télire.

Fésűs Éva: A bukfencező mókus

Zörgő lábú szél osont át az erdei tisztáson. Egy fánál megállt, fázósan köhögött, panaszkodott:

- Elvesztettem a virágillatot!

Nedves, hűvös sóhajától tétován röpködni kezdtek a piros falevelek. Az aggódó, kicsi sündisznók összenéztek, és szapora döcögéssel hordani kezdték rejtekhelyükre a derékaljnak valót.

- Ennek fele sem tréfa! - mordult fel Mackó bácsi, amikor észrevette, hogy a vadméhek bezárták orra előtt a mézecskes odút. - Itt az ideje, hogy összehívjam téli álomra készülődő népemet a nagy, őszi számadásra!

A Kerekerdőben úgy szokás, hogy ősszel mindenki beszámol az erdő urának, Mackó bácsinak arról, mennyit dolgozott és mi mindent gyűjtött a nyáron. Uhu bácsi szálkás ákombákomokkal feljegyzi ezeket az adatokat az erdő nagykönyvébe, és a legszorgalmasabbak nevét virágporból készült aranyfestéssel írja be. Ez ám a nagy kitüntetés! Elmegy a híre fától fáig!

Ezért hát Mackó bácsi mindjárt kidoboltatta a harkállyal egy bükkfa kopogós derekán, hogy mindenki sorakozzék fel a tisztáson, kezdődik a nagy számadás! A parancsnak mindenki eleget tett.

Jött a hörcsög büszkén jelenteni, hogy hány pofára való gabonát gyűjtött. Borzék elmondták, hogy éjt nappallá téve hány cső kukoricát fuvaroztak haza. A méhek meg a hangyák sem szégyenkeztek, de nekik már amúgy is nagyon jó hírnevük volt. Mackó bácsi elégedetten nézte a szorgalmas népet, a serény mezei egereket, a fontoskodó sündisznókat.

-Remélem, nem lesz ínség a télen, még akkor sem, ha hosszúra szabják a hótakarót. Ugye, mókuskák?

A mókusnemzetség tajgai büszkén válaszoltak:

- Mindent megszereztünk, ami tőlünk tellett! -És sorolták sorra, hogy ki mennyi diót, mogyorót, áfonyát hordott össze; hogyan bélelte ki frissen gyűjtött mohával az otthonát és tömkölte be vele a repedéseket - egyszóval, hogy mennyi hasznos munkát végzett.

Csak egy kis mókus hallgatott nagy bölcsen a sor végén, azt remélve, hogy őt senki sem veszi észre: a kisi Mókus Péter. De nem volt szerencséje, mert Mackó bácsi hirtelen feléje fordult.

- Hát te...Halljuk, mit dolgoztál a nyáron? Nem vagy ölbeli gyerek!

Várakozó csend lett. Mindenki odanézett. A mókuska szeretett volna a föld alá süllyedni szégyenében, de a föld nem nyílt meg, és neki felelnie kellett. A sunyi róka, aki egy bokorból leste az egész gyülekezetet, odasúgta:

- Hazudj nekik valamit!

Mókus Péter is egy pillanatig erre gondolt, de aztán úgy érezte, hogyha most hazudna, hát soha többé nem tudna vidáman belenézni a patak tükreibe. Ezért inkább nagyot sóhajtott, és kibökte:

- Én egész nyáron játszottam és bukfenceztem!

- Feneketlen mézes bödön! - kiáltott Mackó bácsi. Mindenki felhördült a meglepetéstől, de legjobban a mókusnemzetség tajai.

- Szégyent hoz ránk ez a haszontalan!

- Poroljátok ki a bundáját! - vicsorgott a hörcsög.

- Nem engedem! Nem hagyom! - ugrott oda Mókus mama, és magához ölelte a fiacskáját.

- Mi az, hogy nem hagyod? - Hallatszott innen is, onnan is. - Meg kell leckéztetni a naplopót!

Akkora zsvivaj kerekedett, hogy Mackó bácsi elbömbölte magát:

- Csend legyen!

Erre mindenki lejjebb vitte a hangját és ismét hallani lehetett, hogy zörög, köhög az avarban az őszi szél. Mackó bácsi sziogrúan nézett a rendbontó mókusra.

- Szóval azt mondd, hogy azért nem gyűjtöttél semmit a télre, mert egész nyáron át bukfenceztél?

- Igenis Mackó bácsi, kérem -szepegett a kérdezett-, annyit, hogy szinte belefáradtam.

- Hallatlan - morajlott fel újra a megbotránkozás és egy idős borzasszonyosság, akinek a hátán már teljesen kikopott a bunda a sok fuvarozástól, hosszú orrát magasra tartotta:

- Nahát, hogy mik vannak!...Bezzeg az én időmben!

- Bezzeg!...-Bezzeg! - bólogattak az erdei egerek. Mackó bácsi megvakarta a füle tövét.

- Akárhogy is vesszük, kölyök, te súlyosan megsértetted az erdei törvényt, amely kimondja, hogy minden valamirevaló mókusnak gyűjtenie kell a télre. Aki ezt elmulasztja, mehet száműzetésbe a nyírfaerdőbe, ahol se odú, se mogyoró!

Mókus Petinél eltörött a mécses.

- Mackó bácsi, ne tessék engem elkergetni! Igazán nem értem rá gyűjteni!

A róka, aki az előbb még füllentésre unszolta, most szolgálatkészen előugrott.

- Nagyon helyes! A bűnös bűnhődjék! Majd én megmutatom az utat a nyírfaerdőbe!

Mókus mama a kötényébe temette az arcát, a többiek pedig hangosan jajveszékelték: - Ilyen szégyen! Még ilyen szégyent!

Már úgy látszott, hogy Mackó bácsi csakugyan nem tágít, amikor egy kis puha bundás, egérforma vendég furakodott a sokaság közé. - Utat kérek! Sürgős mondanivalóm van! Nehogy bántsátok ezt a kis drága mókusgyereket!

- Hát e ki vagy? - csodálkozott Mackó bácsi.

- Cickány Panni, a vízi cickányok családjából - felelte a jövevény. - Váram van, sok-sok folyosóval, a patakpartba vájva.

Öntudatosan körülnézett. Hirtelen csend támadt.

- No, és mi közöd a Mókus Péter dolgához? - morgott Mackó bácsi. - Az, hogy ez a mókus énmiattam bukfencezett és velem játszott egész nyáron.

- Micsodaaaa? Még dicsekszel is vele?

- Úgy bizony! Neki köszönhetem, hogy meggyógyultam. Mert nagyon beteg voltam, és búsán üldögéltem a patakparton, amikor egyszer arra jött Mókus Péter.

"Látod, - mondtam neki szomorúan, - milyen jó a pajtásaimnak. Azok úszkálhatnak a patakban, de én nem, mert a betegség után sokáig nem vízálló a bundám, és ha mégis belemennék, hát elpusztulnék." "Jaj, a világért bele ne ugorj a vízbe!" - intett Mókus Péter. "Igen ám, de olyan nehéz megállni, és még borzasztóbb itt ülni elhagyottan a parton, amikor velem nem játszik senki, mert mindenkinek unalmas vagyok azzal, hogy ezt se szabad, azt se szabad...És így fog elmúlni felettem az egész napsugaras nyár..."

Hát tudjátok-e, mit csinált erre Mókus Péter? Nem ment el a vörös fenyő erdejébe áfonyát szedni, pedig oda indult, hanem ott maradt és játszott velem egész estig, hogy ne fájjon annyira a szívem a lubickolás után. Azután is eljött, mindennap. Letette a falevél tarisznyáját és mókázott meg bukfencezett. Akkor mulattam a legjobban, amikor vetette a bukfenceket! Minden búmat, bánatomat elfelejtettem és a vidámságtól napról napra jobban lettem. Peti meg csak vitte haza mindennap az üres tarisznyáját...

A kis cickány elhallgatott. Hálától csillogó szemmel nézett Petire. Mackó bácsinak úgy a torkára ment valami láthatatlan gombóc, hogy percekig krákogott tőle. Mókus néni félig sírt, félig nevetett.

- Tudtam! Tudtam, hogy valami tévedés lehet a dologban!

- Nincs itt semmiféle tévedés! - dördült meg újra erőteljesen, de kissé náthásan Mackó bácsi hangja. - Elrendelem, hogy Mókus Péter nevét aranybetűkkel írják be a Kerekerdő nagykönyvébe!

- Nem is kell száműzetésbe mennem? - szólalt meg remegve Peti.

- Nem, fiacskám! -felelte Mackó bácsi.

-Éljen! - tört fel az ujjongás a mókusok torkából. - Mégsem hozott ránk szégyent Mókus Péter! Majd mi adunk neki a mogyorókészletünkéből, hogy ne éhezzen, ha felébred télen!

És elkezdtek szórni Peti elé a rengeteg összekuporgatott mogyorócskát, úgy, hogy nemsokára a derekáig ért...Csak a hörcsög vágott mos is mérges arcot. - Na és az erdei törvény? Azzal mi lesz?

Mackó bácsi alig méltatta egy megvető pillantásra, azután a mókusokra mutatott.

- Ez az igazi törvény! Hátat fordított a durcás hörcsögnek és elindult a barlangja felé.

Pom Pom meséi - Szegény Gombóc Artúr

Pom Pom ült egy ágon. Hogy ki is Pom Pom? Hogy nem ismeritek? Ó, igazán senki sem ismeri, mert hol ilyen, hol olyan! Bámulatosan tudja változtatni az alakját! Ha akarja, olyan, mint a szőrpamacs vagy paróka vagy egyujjas, kifordított bundakesztyű vagy szobafestő pemzli, vagy papucs orrán pamutbojt. Most leginkább egy szőrsapkához hasonlít, ahogy ül az ágon. Föl-le, föl-le jár, mivel egy kis szellő hintáztatja az ágot.

Egyszer fönt, egyszer lent. Aztán persze középen is.

Picur kíváncsian figyelte. Fölnézett, aztán le s persze középre is.

- Most olyan nehéz vagyok, mint... mint szegény Gombóc Artúr! - mondta Pom Pom fölmagasságban, mivel a szellő elfutott, s az ág abba hagyta a hintázást. - Elmeséljem?

- Igen - mondta Picur. - Majd szép lassan megyek. Az iskola megvár.

Pom Pom Picur fejére ült, mint egy sapka, és mesélt. És senki, de senki se vette észre, hogy Pom Pom nem sapka, és senki, de senki se értette, hogy miért nevetgél Picur, ahogy lassan, nagyon lassan ballagott az iskolába.

- Hol is kezdjem a mesét Gombóc Artúrról, a dagadt madárról?

Legjobb, ha azzal kezdem, hogy mi volt a legnagyobb szívfájdalma Gombóc Artúrnak!

De ez se igazán jó kezdet, mert ha lehet, legelőször mindig az örömet keressük. A bánat meg a szívfájdalom még ráér!

Vagyis minek örült a legjobban Gombóc Artúr?

A csokoládénak! Igen, ez a jó kezdet, a csokoládé!

Gombóc Artúr a világon mindennél jobban szerette a csokoládét.

Ha megkérdezték tőle, hogy milyen csokoládét szeret a legjobban, habozás nélkül fújta, mint aki éjjel-nappal ezen töri a fejét.

A kerek csokoládét, a szögletes csokoládét, a hosszú csokoládét, a lapos csokoládét és minden olyan csokoládét, amit csak készítenek a világon.

És mi volt a legnagyobb bánata Gombóc Artúrnak?

Hogy minden hiába, mert csak hízik, csak kövéredik, csak dagad, pedig keményen és összepréselt csőrrel fogyókúrázik!

Mikor nem a csokoládéra gondol, akkor a fogyókúrára gondol.

Hogy mi mindenről mondott már le!

Lemondott a vízről, a tejről, a teárról, a főzelékről, a kenyérről, a sóról, az almáról, a körtéről, a narancsról, a citromról, a kóláról, lassan már mindenről lemondott, kivéve a csokoládét.

Egy reggel látja ám Gombóc Artúr, hogy az égen köröznek a madarak, meg a villanydróton gyülekeznek, meg a háztetőn sorakoznak, aztán: huss! - elrepülnek Afrikába.

Az egyik madár visszakanyarodott, s lekiáltott a báméskodó Gombóc Artúrnak:

- Te nem jössz?

Gombóc Artúr gyorsan megnézte a naptárt, s a homlokára csapott. „Hát persze! Ősz van! Teljesen kiment a fejemből a nagy fogyókúra miatt!”

Felnézett a fákra: a levelek is lehulltak.

Vagyis itt az ideje, hogy elinduljon Afrikába!

Még egy pillantást vetett a vándorútra kelt madarak után, hogy megjegyezze az irányt, merre kell menni Afrikába.

De előbb még becsomagolt.

Egy kisebb bőröndbe egy-két apróságot rakott: poharat, törölközőt, zsebkendőt.

Egy nagyobb bőröndbe meg csokoládét, mert hosszú az út, s bár a hosszú úton is szigorúan fogyókúrázni akar, de azért valamit enni is kell.

S mivel már repülni régen nem tudott, a szigorú fogyókúra ellenére sem, fogta a két bőröndöt, s elindult gyalog Afrikába.

Alig ment pár lépést, megállt, letette a két bőröndöt, megtörülte a homlokát, s felsóhajtott: „Haj! Haj! De messze van Afrika! Sose érek oda gyalog!”

Aztán eszébe jutott valami, s rögtön vidámabb lett: „De miért menjek gyalog? Felszállok erre, felszállok arra, és szépen odaérek!”

Ki is állt az út mellé, és integetett az autóknek.

Jött is pöfögve egy kis teherautó, a sofőr vidáman fütyörészett.

- Ugorj fel hátra! - mondta a sofőr fütyörészve.

Gombóc Artúr felmászott, ölébe fogta a két bőröndöt, mivel máshol nem fértek el.

A teherautó hátulja leült a földre, az orra meg az égnek emelkedett. A sofőr abbahagyta a fütyörészést, és roppantul elcsodálkozott.

- Hogy kerültem én az égbe?! Nem vagyok én repülőgép!

Majd hátranézett, és rájött, hogy Gombóc Artúr az oka mindennek.

Rákiáltott mérgesen:

- Azonnal szállj le, te dagadt!

Gombóc Artúr leszállt, az autó orra megint a földön volt, a sofőr gyorsan gázt adott és elrobogott.

„Haj! Haj!” - sóhajtott Gombóc Artúr. - „Hogy jutok én Afrikába?”

Azután eszébe jutott valami, s rögtön vidámabb lett:

„Hogy jutok Afrikába? Hát vonaton!”

Fogta a két bőröndöt, s leballagott az állomásra.

Az állomáson éppen bent állt egy vonat, a kalauz nagyot kiáltott:

- Beszállás!

Gombóc Artúr gyorsan felült hátul az ütközőre, a másikra meg a bőröndöket rakta.

- Mehetünk! - kiáltott előre, s a vonat elindult.

„Végre utazom!” - gondolta Gombóc Artúr, és elégedetten nézte az elmaradozó bakterházakat, a legelésző teheneket s egy báméskodó kutyát.

Robogott a vonat, robogott, s egyszer csak egy dombhoz ért. Nem volt nagy domb, eddig meg se kottyant a mozdonynak, eddig még mindig egyből átment rajta.

Éppen ezért rettenetesen elcsodálkozott a mozdonyvezető, mikor a dombtetőhöz közeledve megállt a vonat, majd lassan visszafelé csúszott.

- Mi ez?! Mi ez?! - kiabált a mozdonyvezető, és kibámult az ablakon.

Gombóc Artúr is elcsodálkozott hátul az ütközőn, mikor újra meglátta a báméskodó kutyát, a legelésző teheneket és a bakterházat.

„Ezeket már láttam!” - dünnyögte. - „Az előbb hagytuk el őket.”

A vonat visszatért a domb aljára, ott megállt, nem csúszott tovább.

A mozdonyvezető végigszaladt a vonat mellett, meglátta az ütközőn gubbasztó Gombóc Artúrt.

- Aha! - mondta. - Egy potyautas! Azonnal szállj le! Miattad nem tudunk felmenni a dombra, te dagadt!

Gombóc Artúr leszállt, fogta a bőröndjeit, és búsan nézett az elrobogó vonat után. „Haj! Haj!” - sóhajtozott. - „Hogy jutok én Afrikába?”

Aztán eszébe jutott valami. És rögtön vidámabb lett: „Hogy jutok? Hát repülőgépen!”

Fogta a két bőröndöt, s elballagott a repülőtérré.

Felmászott egy hatalmas repülőgép farkára, és kényelmesen elhelyezkedett. Addig is, míg elindulnak, majszolgatta a csokoládét, illetve fogyókúrázott, mivel semmi mást nem evett, csak csokoládét!

Egyszer csak megrázkódott a repülőgép, s elindult körbe-körbe a repülőtéren. „Repülünk!” - ujjongott Gombóc Artúr. - „Mégiscsak repülünk Afrikába!”

Aztán a gép csak körözött, körözött a repülőtéren, nem bírt felszállni.

A pilóta leállította a motort, kiugrott a fülkéből, s körbejárta a gépet.

- Aha! - mondta, mikor meglátta Gombóc Artúrt a repülőgép farkán. - Ettől a dagadttól nem tudunk repülni! Azonnal gyere le onnan!

Gombóc Artúr lemászott, a repülő zümmögve eltűnt a levegőben.

„Haj! Haj!” - sóhajtozott Gombóc Artúr. - „Hogy jutok én Afrikába?”

Aztán eszébe jutott valami, s rögtön vidámabb lett: „Hogyan? Hát hajón!”

Fogta a két bőröndöt, és elballagott a kikötőbe.

„Ez jó lesz!” - mutatott egy kis tehergőzösre. - „De hogyan jutok fel?” - Meglátta a teherdarut. - „Hogyan? Hát teherdaruval!” - Beült szépen a hatalmas kampóba, két bőröndjét az ölébe fogta, s felkiáltott: - Mehetünk!

Csikorgott a csiga, feszült a drótkötél, s fent a magasban a darus megvakarta a fejét, majd átfütyentett a másik darusnak, hogy jöjjön már segíteni.

Ketten aztán berakták Gombóc Artúrt a tehergőzös rakodóterébe.

A kapitány fent állt a hídon, s a korláton áthajolva figyelte a hajó merülését. Mikor Gombóc Artúrt berakták a hajóba, a hajó rögtön egy métert süllyedt a vízbe.

A kapitány azonnal kiadta a parancsot:

- Mehetünk! Nem bír el többet a hajó!

A tehergőzös dudált egy nagyot, és lassan elindult Afrika felé.

De olyan lassan ment, hogy a kapitány mindennap megcsóválta a fejét, s így mormogott:

- Ezer árbc és vitorla! Úgy mászunk, mint egy csiga! Kinő a szakállam, mire Afrikába érünk!

Hát mire Afrikába értek, a kapitánynak olyan hosszú volt a szakála, hogy beelógott a vízbe!

Gombóc Artúr kiszállt a partra, s elbúcsúzott a hajótól. Ahogy integetett, látta, hogy a madarak visszafelé repülnek.

- Hát ti hová mentek? - kiáltott fel nekik.

- Megyünk haza! Vége van a télnek! - mondták a madarak, s huss, eltűntek a levegőben.

- Jaj! - mondtá Picur. - Szegény Gombóc Artúr! És mi történt vele ott a messzi Afrikában?

- Találkozott Radírpókkal... De erről majd legközelebb mesélek. Megérkeztünk az iskolához! - mondtá Pom Pom, és búcsút intve átszállt egy szomorú, kopasz úr fejére.

